

Професійно-рефлексивний компонент характеризують такі показники: задоволеність від якості навчального процесу, характер взаємодії студента з однокласниками та викладачами, рівень професійної ідентифікації майбутнього інженера, уявлення про майбутню професійну діяльність, здатність до самоорганізації.

Для подальшого дослідження та сприяння розвитку успішної професійної соціалізації ми будемо пропонувати реалізацію певних психолого-педагогічних умов за для цього.

Для того, щоб охарактеризувати успішну професійну соціалізацію, ми пропонуємо виділити декілька рівнів сформованості кожного компоненту. Отже, на основі компонентів та показників обґрунтовано рівні їх сформованості: високий, середній, низький. Кожен з рівнів передбачає наявність усіх показників на відповідному рівні. Таким чином, ми будемо вважати професійну соціалізацію студентів інженерних спеціальностей успішною, за умов сформованості усіх компонентів на високому та достатньому рівнях.

Отже, на основі визначеної нами структури, ми вважаємо за потрібне розробити модель формування професійної соціалізації, яка буде містити шляхи, напрями, форми та етапи здійснення цього.

Р. М. Мойсеєнко

Маріупольський державний університет, м. Маріуполь

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Процес підготовки компетентного фахівця є однією з головних проблем професійної педагогіки. У становленні фахівця – професіонала актуальними завданнями сьогодення є така підготовка, результатом якої виступає здатність легко адаптуватися до змін у житті, розвивати власну компетентність. Підготовлений до професійної діяльності майбутній фахівець зі сформованим високим рівнем професійної компетентності буде мати можливість більш гнучко аналізувати різні ситуації, мобільно реагувати на зміни в соціальному, культурному і економічному житті суспільства, здійснювати ділове спілкування, самовдосконалюватись протягом усього життя.

В останні роки спостерігаються суперечності між соціальним замовленням, пов'язаним з особистісно-професійною підготовкою фахівця до професійної діяльності, та усталеною практикою, що має репродуктивний характер виконання професійних функцій, і вимагає принципової перебудови психологічної структури педагогічної діяльності педагогів та викладачів вищої школи. Це обумовлено і такими причинами, як: зниження психологічної безпеки інформаційного середовища, недостатньою особистісною включеністю педагога у процес освіти, низьким рівнем толерантності суб'єктів освітнього процесу, зростанням труднощів соціально-психологічної адаптації школярів та молодих фахівців до умов навчального закладу, збільшення частоти виникнення психосоматичних захворювань тощо.

Природним генетичним прообразом компетентісного підходу вважаються ідеї загального й особистісного розвитку (Брамс О.Г., 2005). Компетентність розглядають як специфічну здатність особистості ефективно розв'язувати типові проблеми, її готовність діяти адекватно у відповідних ситуаціях, але вона не зводиться лише до накопичення досвіду у певній вузькоспеціальній сфері. Тому сучасні дослідники виділяють вищий рівень компетентності, що характеризується наявністю ініціативи, творчих, організаційних та рефлексійних умінь, загальним інтелектуальним розвитком (Коломинський Н.Л., 1992), поєднання психічних якостей та психічних станів (Маркова А.К., 1996).

У якості можливого варіанту розв'язання психологічних проблем освіти останнім часом розглядається формування психологічної компетентності педагога. Психологічна компетентність (за Альтманом І.) є важливим фактором становлення ідентичності

середовища», що стосовно до педагогічної діяльності – ідентичності з професійним співтовариством.

Учені (Ісаєв С.І., Кулюткін Ю.М., Орлов О.Б.) встановили вплив психологічної компетентності на ефективність педагогічної діяльності, попередження педагогічних деформацій та психологічних бар'єрів у педагогічній практиці (Шербакова Т.М.), підвищення струсостійкості особистості (Водоп'янов М.Є.). Психологічна компетентність як акмеологічна характеристика вчителя забезпечує конструктивне рішення завдань професійної діяльності, спілкування та саморозвитку завдяки реалізації гностичної, селективної, рефлексивної, проєктивної та преобразуючої функції (Шербакова Т.М., 2006).

Педагогічну компетентність педагога поєднують з педагогічною взаємодією та педагогічним спілкуванням, але вона має високу професійну значущість тільки у поєднанні з гуманістичними цінностями та педагогічною спрямованістю особистості.

Таким чином, формування психологічної компетентності сучасного педагога необхідно здійснювати не етапі професійного навчання у вищій школі. Оптимальними умовами для цього може бути включення студентів у розвивальні ситуації та активуюче середовище, психокорекція поведінки, самоаналіз та самооцінка своєї діяльності. Забезпечення названих умов досягається різними психолого-педагогічними технологіями, які включають елементи соціально-психологічного тренінгу, ігрових методів навчання, техніки людських стосунків, спілкування та інші прийоми саморозвитку особистості.

В.Ф. Моргун

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава*

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК УМОВА УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛА

Толерантність (від лат. *tolerantia* – 1) стійкість, витривалість; 2) терпимість;

1) допуск, допустиме відхилення від норми) – у загальному значенні ослаблення чи відсутність можливості реакції на який-небудь несприятливий фактор у результаті зниження чутливості до його впливу. На індивідуальному рівні – це здатність сприймати без агресії думки, які відрізняються від власних, а також – особливості поведінки та способу життя інших. Терпимість до чужого способу життя, поведінки, звичаїв, почуттів, ідей, вірувань є умовою стабільності та єдності суспільств, особливо тих, які не є гомогенними ні у релігійному, ні в етнічному, ні в інших соціальних вимірах.

Цінні поради щодо засобів подолання інтолерантності на шляху до толерантності як витривалості, поблажливості, прийняття (Павленко В.М., Мельничук М.М., 2014) знаходимо у німецького фахівця із психології менеджменту Бодо Шефера, адже «любов – це найсильніша і наймудріша влада у Всесвіті». У своєму бестселері «Закони переможців» (Шефер Б., 2006) він пропонує 24 золотих правила толерантності як мистецтва «давати людям саме те, що вони потребують». Скориставшись інваріантами структури багатовимірної особистості (Моргун В.Ф., 1992) спробуємо систематизувати список правил.

Так, інваріант просторово-часових орієнтацій задає розгортку взаємодії у транспективі часу: *попередня установка на толерантність, зустріч, взаємодія, післядія*.

Інваріант потребо-вольових переживань групує поради щодо *толерантності як заохочення до конструктивної співпраці*, в якій враховується й інваріант рівнів опанування досвідом (від навчання до творчості) та *толерантності для подолання негативних станів і стосунків*.

Отже, взявши послідовність правил толерантності (за Шефером; його нумерацію подано в кінці правил у дужках), переструктуруємо її в «Систему правил толерантності

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ імені Г. С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ

КОГНІТИВНІ ТА ЕМОЦІЙНО-ПОВЕДІНКОВІ ФАКТОРИ ПОВНОЦІННОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЮДИНИ: КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ПІДХІД

МАТЕРІАЛИ
II МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

23-24 ЖОВТНЯ 2015 РОКУ

ХАРКІВ – 2015

УДК 159.9 (075)

ББК 88

Редакційна колегія:

Хомуленко Т.Б. (відповідальний редактор), доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедрою практичної психології ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Кузнєцов М.А., доктор психологічних наук, професор кафедри практичної психології ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Сльчанінова Т.М. (відповідальний секретар), кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, протокол № 5 від 28.08.2015 року

Когнітивні та емоційно-поведінкові фактори повноцінного функціонування людини: культурно-історичний підхід: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, (Харків, 23–24 жовтня 2015 року) / М-во освіти і науки України, ХНПУ імені Г.С. Сковороди [та ін.]. — Харків: Вид-во «Діса плюс», 2015. — 348 с.

ISBN 978–617–7064–78–6

У збірнику представлено матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції “Когнітивні та емоційно-поведінкові фактори повноцінного функціонування людини: культурно-історичний підхід” за наступними напрямками: культурно-історичний підхід та сучасна наука про людину; психологічні характеристики повноцінного функціонування людини та вищі психічні функції; розвиток особистості та психологічна феноменологія здоров’я; психологія тілесності та психотерапія; психологія діяльності та практика успішного функціонування професіонала; актуальні медико-психологічні проблеми повноцінного функціонування людини та сучасне суспільство; соціокультурні виміри екологічної психології та проблеми повноцінного функціонування людини; стійке суспільство як фактор повноцінного функціонування людини; актуальні проблеми психолінгвістики: культурно-історичний підхід.

Матеріали конференції віддзеркалюють результати сучасних досліджень у галузях теоретичної та прикладної психології.

Для науковців, викладачів, аспірантів та магістрантів, студентів гуманітарних спеціальностей, практичних психологів, вихователів, соціальних та медичних працівників.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

УДК 159.9 (075)

ББК 88

ISBN 978–617–7064–78–6

© Колектив авторів, 2015

© Сльчанінова Т.М. (оформлення, Ψ-емблема), 2015

Кутєпова-Бредун В.Ю. Вплив особистості на успішність у музичній діяльності.....	218
Кучинова Н.М. Дослідження комунікативного компонента креативної складової професійного мислення майбутніх маркетологів	219
Лебідь Н.К. Стресостійкість керівника закладу середньої освіти як чинник успішної управлінської діяльності	220
Леженіна Л.М. Особливості оцінки організаційної культури слідчими Служби безпеки України з ризиком виникнення професійної деформації.....	221
Лісена Т.О. Професійно важливі якості особистості майбутніх психологів як передумова успішної професійної діяльності	224
Луkyanova K. A. Social intelligence as a component of professional competence of a social teacher.....	225
Лучанинова Н.В. Роль психологических факторов в успешном трудоустройстве выпускников вузов	226
Лушина Т.А. Проблема психологической структуры профессионального самосознания у студентов современного технического университета.....	228
Макаренко Н.М. Контекстне навчання як процес динамічного руху до практичної діяльності студентів	228
Мамічева О.В. Психологічний аналіз успішної професійної діяльності викладачів вищої школи в освітньому процесі.....	230
Метельська Н.Й. Становлення професійної самосвідомості як складова професійного самовизначення майбутнього педагога.....	231
Miroshnyk Z.M. Role structure of a personality in phenomenology of professional competence of a practical psychologist	233
Mihajlenko O.Ju. The role competence in the system for significant qualities of practical psychologist	234
Мишко Н.М. Особливості ціннісно-сміслового аспекту професійного становлення майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту.....	235
Мовчан Я.О. Структура професійної соціалізації студентів інженерних спеціальностей.....	237
Мойсеєнко Р.М. Психологічна компетентність як фактор ефективного функціонування особистості сучасного педагога.....	238
Моргун В.Ф. Толерантність як умова успішного функціонування професіонала.....	239
Московченко А.А. Дослідження складових в структурі особистості у студентів-менеджерів.....	241
Нікітіна О.П. Особливості організації та проведення навчальних тренінгів з психології грошей для студентів-практичних психологів.....	242
Nikolaenko A.E., Surhai D.V., Shukalova O.S. Psychological portrait of the ideal teacher and practice of professional's successful functioning.....	243
Nikonenko S.S. Non-verbal behavior: problems of the interpretation	244
Носко Л.А. Здатність до рефлексії як професійно важлива якість	246
Остапчук О.Є. Розвиток особистості вчителя в процесі авторського проектування педагогічних систем	247
Підбуцька Н.В., Богдан Ж.Б. Особливості життєвої задоволеності інженерів у процесі професіоналізації.....	249
Поденко А.В. Якості особистості організатора в учнів старшого шкільного віку.....	250
Попова Г.В., Милорадова Н.Э. Алгоритм создания колоды ассоциативных метафорических карт.....	252
Portyanko A.A. The study of "burnout" in the process of pedagogical activity.....	253
Романовський О.Г. Про деякі спостереження в ідентифікації зарубіжної та вітчизняної психології лідерства	255
Савицька О.В., Кутішенко В.П. Психологічні особливості виникнення і подолання професійних криз педагогами та психологами.....	256